

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Paveldėjimas>Paveldėjimas

Civilinės teisenos srityje nebaigtos procedūros ir procesai, pradėti iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, bus tęsiami pagal ES teisę. Remiantis abipusiu susitarimu su Jungtine Karalyste, atitinkama su Jungtine Karalyste susijusi informacija E. teisingumo portale bus saugoma iki 2024 m. pabaigos.

Paveldėjimas

Škotija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Asmuo gali mirties atveju palikti turtą kitam asmeniui nustatydamas testamentinę išskirtinę. [1995 m. Škotijos rašytinių dokumentų įstatyme](#) reikalaujama, kad nuo 1995 m. rugpjūčio 1 d. testatorius testamentus sudarytų raštu ir juos pasirašytų.

Atskiri asmenys taip pat gali turėti bendrą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą ir jį valdyti pergyvenusio asmens naudai (paprastai tai vadinama pergyvenimo išlyga).

Atskiri asmenys taip pat gali turėti atskirą arba bendrą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, kuriam taikoma speciali su to asmens turtu ar jo dalimi susijusi testamentinė išskirtinė, mirties atveju galiojanti kito asmens naudai.

Jeigu testamentu nėra arba pergyvenimo išlyga ar testamentinė išskirtinė netaikoma, palikimas paveldimas pagal [1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą](#).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Škotijoje reikalavimo įregistruoti testamentą nėra.

Teisė į nekilnojamąjį turtą, įskaitant teises, susijusias su testamentine išskirtine arba pergyvenimo išlyga, registruojama [Nuosavybės registre \(Register of Sasines\)](#) arba [Škotijos žemės kadastru](#).

Kai kuriais atvejais teisė į kilnojamąjį turtą, įskaitant turtą, kuriam taikoma testamentinė išskirtinė arba pergyvenimo išlyga, registruojama, pvz., įmonių akcininkų registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Škotijos teisę vaikas arba pergyvenęs sutuoktinis arba civilinis partneris gali reikalauti teisiškai patvirtinti teises į palikimo kilnojamąjį turtą po vieno iš tėvų, sutuoktinio arba civilinio partnerio mirties, net jeigu palikėjas sudarė testamentą. Teisiškai patvirtintos teisės padeda apsaugoti nuo paveldėjimo teisių panaikinimo. Vaikai turi teisę gauti trečdalį palikėjo kilnojamojo turto (pinigų, akcijų ir pan.), jeigu yra gyvas likęs sutuoktinis arba civilinis partneris, arba pusę tokio palikimo, jeigu nėra gyvo likusio sutuoktinio ar civilinio partnerio. Gyvas likęs sutuoktinis arba civilinis partneris turi teisę gauti trečdalį palikėjo kilnojamojo turto (pinigų, akcijų ir pan.), jeigu palikėjas turi vaikų, arba pusę tokio turto, jeigu vaikų nėra.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Turtas pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą pereina toliau nurodyta tvarka:

a) PIRMENYBĖS TEISĖS

Našlė, našlys arba gyvas likęs civilinis partneris (toliau – pergyvenęs sutuoktinis) turi pirmenybės teises į mirusio sutuoktinio arba civilinio partnerio palikimą. Jeigu mirusiam asmeniui priklausė namas, o jame gyveno pergyvenęs sutuoktinis, jis, atsižvelgiant į tam tikrus ribojimus, turi teisę į namą ir jo daiktus ir baldus. Pergyvenęs sutuoktinis gali pateikti reikalavimą dėl:

namo, jei jo vertė yra mažesnė nei 473 000 GBP;

daiktų ir baldų, kurių vertė neviršija 29 000 GBP.

Jeigu miręs asmuo turėjo vaikų arba palikuonių, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į pirmuosius 50 000 GBP iš palikimo. Jeigu miręs asmuo neturėjo vaikų arba palikuonių, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į pirmuosius 89 000 GBP iš palikimo.

b) TEISĖS AKTUOSE NUSTATYTOS TEISĖS

Jeigu patenkinus pirmenybės teises lieka kiek nors palikimo, pergyvenęs sutuoktinis arba civilinis partneris ir vaikai turi teisę pasinaudoti tam tikromis teisėmis aktuose nustatytomis teisėmis į mirusio asmens palikimo kilnojamąjį turtą, kaip nurodyta atsakyme į 3 klausimą.

c) LIKUSI PALIKIMO DALIS

Patenkinus pirmenybės teises ir teisės aktuose nustatytas teises, likusi palikėjo palikimo dalis pereina pagal teisines taisykles toliau nurodyta tvarka: vaikams;

jeigu tėvai ir broliai ir seserys yra gyvi, tėvai ir broliai ir seserys palikimą paveldi lygiomis dalimis;

broliams ir seserims, jeigu nė vienas iš tėvų nėra gyvas;

tėvams, jeigu nėra gyvų brolių ir seserų;

pergyvenusiam sutuoktiniui arba civiliniam partneriui;

dėdėms ar tetoms (bet kurio iš tėvų);

seneliams (bet kurio iš tėvų);

senelių broliams ir seserims (bet kurio iš tėvų);

kitiems protėviams – tolesnio giminytės laipsnio nei seneliai;

valstybei.

5 Kokia institucija kompetentinga:**5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?****5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?****5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?****5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?**

Atsiradus palikimui dažniausiai būtina, kad testamentą vykdytojas (nurodytas palikėjo testamente arba paskirtas vyriausiojo teisėjo teismo) gautų iš vyriausiojo teisėjo teismo įgaliojimus. Suteikti įgaliojimai reiškia, kad testamentą vykdytojai suteikiama teisė administruoti palikimo apyrašę, kurį prašoma sudaryti teikiant prašymą dėl įgaliojimų suteikimo, nurodytą turtą ir įgaliojimai spręsti visus su atitinkamo palikimo paveldėjimu susijusius klausimus.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Jeigu nėra galiojančio testamentą arba jeigu testamente nurodyti testamentą vykdytojai negali arba nenori prisiimti testamentą vykdytojo pareigų, dažniausiai būtina, kad palikimą administruotų testamente nurodytas arba vyriausiojo teisėjo teismo paskirtas testamentą vykdytojas (palikimo administratorius). Dažniausiai testamentą vykdytojas (-ai) privalo kreiptis į vyriausiojo teisėjo teismą ir gauti įgaliojimus.

Išskyrus atvejus, kai palikimui netaikoma nedidelės vertės procedūra ir tam tikromis ribotomis aplinkybėmis, reikalaujama, kad palikimo administratorius prieš pradėdamas administruoti palikimą sudarytų civilinės atsakomybės draudimo sutartį (atsakomybės užtikrinimas).

Palikimo apyrašę, kuriame išvardijamas visas palikimo turtas, ir testamentą, jei šis yra, privaloma pateikti kartu su prašymu suteikti įgaliojimus.

Teismas suteikia įgaliojimus dėl palikimo apyrašę nurodyto turto, o testamentą vykdytojas turi įgaliojimus surasti šį turtą.

Suradęs palikimo turtą, testamentą vykdytojas prieš padalydamas palikimą pagal testamentą arba 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą privalo sumokėti visas skolas ir mokėtinas mokesčius.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Jeigu testamentas sudarytas, jame nurodomi paveldėtojai arba kategorijos paveldėtojų, kurie turėtų paveldėti dalį palikimo arba visą palikimą atsižvelgiant į bet kokius reikalavimus, susijusius su teisės aktuose nustatytais teisėmis.

Jeigu testamentas nesudarytas, teisės į palikimą ir jo paveldėjimo tvarka nustatoma pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą.

Jeigu testamentas nesudarytas, pergyvenęs sugyventinis taip pat gali per šešis mėnesius nuo palikėjo mirties kreiptis į teismą ir prašyti priteisti jam palikimo dalį pagal 2006 m. Škotijos šeimos teisės įstatymą.

„Perėjimas“ reiškia momentą, kai paveldėtojas įgyja teisę į palikimo turtą. Pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą palikimas pereina testamentą vykdytoji administravimo tikslais. Šiame etape paveldėtojas įgyja asmeninę teisę reikalauti, kad testamentą vykdytojas jo naudai perduotų atitinkamą palikimo dalį. Paveldėtojas, gavęs atitinkamą palikimo dalį, įgyja realią teisę.

Palikimo perėjimo laikas yra susijęs su testamente nurodytais palikėjo ketinimais.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Testamentą vykdytojas prieš padalydamas palikimą paveldėtojams turi pareigą sumokėti visas su palikimu susijusias skolas. Palikimas neturėtų būti padalijamas, kol nepraėjo šeši mėnesiai nuo mirties dienos, kad kreditoriams būtų užtektinai laiko pateikti reikalavimus. Jeigu kreditorius per 6 mėnesius nepateikia reikalavimo, o testamentą vykdytojas padalija palikimą, paveldėtojai teoriškai turi pareigą sumokėti visas su jų palikimo dalimi susijusias skolas.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Teisė paveldėti nekilnojamąjį turtą gali būti perduodama paveldėtoji teismo sprendimu dėl paveldėjimo, kuris turėtų būti įregistruojamas Škotijos žemės kadaistre, arba prie įgaliojimų (arba įgaliojimų pažymėjimo) pridėdant pasirašytą dokumentą (priešą).

Jeigu galioja pergyvenimo išlyga, teisė į turtą automatiškai pereina pergyvenusiam savininkui. Tokiu atveju reikėtų pridėti mirties liudijimo nuorašą prie nuosavybės teisės dokumentų.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Teismo suteikiami įgaliojimai reikalingi ne visais atvejais – kai kurie lėšų turėtojai mokėjimus atliks ir be poreikio suteikti įgaliojimus. Jeigu įgaliojimai reikalingi, būtina paskirti testamentą vykdytoją, kuris turi būti nurodomas testamente arba prašyme, kad teismas paskirtų palikimo administratorių.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Pagal testamentą arba teismo paskirtas testamentą vykdytojas, kuriam teismas suteikė įgaliojimus, administruoja palikimą. Tačiau kai kuriais atvejais lėšų turėtojai perduoda palikėjo palikimą ir be poreikio suteikti įgaliojimus.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Surinkti palikimo apyrašę, kuris pridedamas prie prašymo dėl patvirtinimo, nurodytą turtą.

Sumokėti skolas ir mokesčius.

Padalyti likusią palikimo dalį paveldėtojams pagal testamentą arba, jeigu testamentą nėra, pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą.

Išieškoti palikėjui priklausančias mokėti skolas.

Jeigu palikėjas prieš mirtį buvo sužalotas, to asmens testamentą vykdytojas turi panašias teises reikalauti, kad būtų atlyginta palikėjo patirta žala.

Testamentą vykdytojas turi teisę tęsti bylą dėl žalos sveikatai atlyginimo, kurią palikėjas išskėlė prieš mirtį ir kuri nebuvo baigta nagrinėti.

Jeigu byla dėl šmeižto padarytos žalos atlyginimo išskėlė palikėjas ir palikėjo mirties metu ji nebuvo baigta nagrinėti, teisė reikalauti atlyginti žalą gali būti perduodama testamentą vykdytoji.

Jeigu palikėjas turėjo teisę reikalauti dėl sutarties nevykdymo padarytą žalą, testamentą vykdytojas, remdamasis šia teise, gali tęsti bylą arba ją iškelti.

10 Kokie dokumentai vykstant paveldėjimo procedūrai ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Nereikalaujama išduoti jokių dokumentų, kuriais būtų įrodomas paveldėtojų statusas ir teisės. Palikimą administruojantis vykdytojas perduoda paveldėtojams palikimą sudarantį turtą, dėl kurio turi būti išduotas nuosavybės teisių perdavimo aktas, kuris daugeliu atveju turi būti įregistruotas registre. Kaip pažymėta pirmiau, jeigu galioja pergyvenimo išlyga, teisė į turtą automatiškai pereina pergyvenusiam savininkui. Tokiu atveju reikėtų pridėti mirties liudijimo nuorašą prie nuosavybės teisės dokumentų. Škotijoje vykstant patvirtinimo procedūrai turi būti pridedama paveldėjimo mokesčio forma, net jeigu paveldėjimo mokesčio mokėti nereikia.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 30/08/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.